

LIIKENNE- JA VIESTINTÄVALIOKUNNAN LAUSUNTO 16/2005 vp

Valtioneuvoston selvitys komission tiedonannosta neuvostolle, Euroopan parlamentille, Euroopan talous- ja sosiaalikomitealle ja alueiden komitealle: "i2010 — kasvua ja työllisyyttä edistävä eurooppalainen tietoyhteiskunta"

Suurelle valiokunnalle

JOHDANTO

Vireilletulo

Suuri valiokunta on 14 päivänä lokakuuta 2005 lähettänyt valtioneuvoston selvityksen komission tiedonannosta neuvostolle, Euroopan parlamentille, Euroopan talous- ja sosiaalikomitealle ja alueiden komitealle: "i2010 — kasvua ja työllisyyttä edistävä eurooppalainen tietoyhteiskunta" (E 89/2005 vp) liikenne- ja viestintävaliokunnalle mahdollisia toimenpiteitä varten.

Asiantuntijat

Valiokunnassa ovat olleet kuultavina

- neuvotteleva virkamies Päivi Antikainen, liikenne- ja viestintäministeriö
- johtava teknologia-asiantuntija Kimmo Ahola, Teknologian kehittämiskeskus Tekes
- lakiasioiden päällikkö Tytti Peltonen, FiCom.

Lisäksi kirjallisen lausunnon on antanut
— Elinkeinoelämän keskusliitto EK.

VALTIONEUVOSTON SELVITYS

Ehdotus

Komissio antoi 1.6.2005 ehdotuksensa Euroopan unionin uudesta i2010 tietoyhteiskuntastrategiasta. Se esiteltiin virallisesti jäsenvaltioille 27.6.2005 pidetyssä televiestintäneuvoston kokouksessa. i2010 on jatkoa vuoden 2005 lopussa päättyvälle eEurooppa-ohjelmalle.

Uusi i2010-strategia on keskeinen osa nk. terävöitettyä Lissabonin strategiaa, jonka yhtenä kantavana teemana on rakentaa kaikkien osallisuutta edistävä yhteiskunta, joka perustuu tieto- ja viestintäteknikan laajamittaiseen käyttöön julkisissa palveluissa, yrityksissä sekä kotitalouksissa. i2010-strategiassa määritetäänkin kokonaisvaltainen lähestymistapa tietoyhteis-

kuntaa ja audiovisuaalista viestintää koskevaan politiikkaan Euroopan unionissa. Strategian tavoitteena on edistää avoimen ja kilpailukykyisen digitaalitalouden kehitystä, samalla parantaen kansalaisten hyvinvointia.

Valtioneuvoston kanta

Suomen näkemyksen mukaan komission i2010-ehdotus tarjoaa hyvän strategisen viitekehyksen EU:n tietoyhteiskuntapolitiikalle. Ehdotuksen päätavoite talouskasvun ja työllisyyden edistämisestä tietoyhteiskunnan välinein sekä siihen sisältyvät kolme painopistettä ovat keskeinen osa terävöitettyä Lissabonin strategiaa. Paino-

pisteet kohdistuvat keskeisiin asioihin, mutta ne voisivat olla ehkä vieläkin kunnianhimoisempia.

Painopisteitä täydentävät konkreettiset toimenpiteet, joista syntyvät ohjelman todelliset tulokset. Suomi suhtautuu myönteisesti valtaosaan ehdotetuista toimenpiteistä, mutta on myös varauksellinen joidenkin toimenpiteiden sisällön osalta. Todellisten tulosten saavuttamiseksi ohjelman painopisteitä ja toimenpiteitä tulee konkretisoida ja ne tulee kohdentaa mahdollisimman tehokkaasti.

Koska Euroopan unioni on selvästi jäljessä maailman johtavista tieto- ja viestintätekniologian maista, tulee strategiaehdotuksessa selkeämmin esittää, kuinka Euroopan kilpailijoiden etumatka kyetään kuroma umpeen. Suomen näkemyksen mukaan tulisi keskittyä ainoastaan toimenpiteisiin ja hankkeisiin, jotka synnyttävät merkittävää lisäarvoa koko unionin talouskasvulle, työllisyydelle ja kilpailukyvyille.

Suomi pitää tärkeänä, että jäsenmaille jätetään riittävästi liikkumavaraa strategian toimeenpanemisessa, jotta ne voivat toimia tehokkaasti ja tarkoituksenmukaisesti omista lähtökohdistaan.

Suomi katsoo, että strategiaehdotuksessa tulisi kiinnittää enemmän huomiota lainsäädännön ja sääntelyn oikein kohdentamiseen ja tarkoituksenmukaisuuteen. Lainsäädännön tulisi turvata yritysten liiketoimintaedellytysten kannalta suotuisan toimintaympäristön kehittyminen. Suomi pitää tietoturvan kehittämiseen tähtääviä toimia ehdotuksessa erittäin kannatettavina.

Strategian tulee määritellä komission ja jäsenmaiden vastuut ja roolit sen toimeenpanossa. Lisäksi ohjelmalle on saatava jäsenmaiden vahva poliittinen tuki ja sen toteuttamiselle on varattava riittävät taloudelliset resurssit unionin ohjelmissa (mm. tutkimuksen 7. puiteohjelma 2007—2013 ja kilpailukyyn ja innovaatioiden puiteohjelma, CIP 2007—2013).

VALIOKUNNAN KANNANOTOT

Perustelut

Valiokunta katsoo, että i2010-strategiaehdotuksen tavoitteet ja kolme toimintalinjaa ovat kannatettavia, tärkeitä ja oikean suuntaisia. Tieto- ja viestintätekniologian nopea kehittäminen ja sen yhdistäminen muuhun teknologian kehittämiseen, hyödyntämiseen sekä palveluiden ja markkinoiden liiketoimintaan luo Euroopalle kykyä vastata Lissabonin strategian tavoitteisiin. Ehdotetut toimenpiteet antavat hyvän pohjan ja niihin jatkossa tulevat täydennykset mahdollistavat kehityksen jatkumisen. Valiokunnan huomiota on kuitenkin kiinnitetty siihen, että strategian tavoitteiden tulee olla kunnianhimoisempia. Kuten keskeisenä kilpailualueena olevassa Aasiassa, tavoitteeksi tulee asettaa niin sanottu "ubiikkiyhteiskunta" (ubiquitous computing), jossa loppukäyttäjä voi kaikkialla hyödyntää läsnä olevilla helppokäyttöisillä päätelaitteilla kulloinkin parhaimmat palvelut antavaa verkkoteknologiaa.

Valiokunta pitää tärkeänä, että tieto- ja viestintätekniikan hyödyntäminen ja käytön edistäminen nostetaan esiin horisontaalisena, kaikille yhteiskunnan toimijoille kuuluvana kehityskohdeena, missä tarvitaan yhteistyötä ja koordinoitua.

Tämän lisäksi EU:ssa on sitouduttu kestävä kehityksen edistämiseen. Tieto- ja viestintätekniikan ja sen palvelujen laaja käyttö edistää kestävä kehitystä vähentämällä ympäristöön kohdistuvaa kuormitusta ja luonnonvarojen käyttöä (materiaalin ja energian kulutus), edistämällä sosiaalista kehitystä sekä luomalla edellytyksiä talouden kehitykselle.

Yhtenäinen eurooppalainen tietoaalue

Valiokunnan huomiota on kiinnitetty siihen, että ehdotuksessa annetaan liian myönteinen kuva lainsäädäntökehikon vaikutuksista yritysten kilpailukykyyn, tuottavuuteen ja innovaatiohalukkuuteen. Strategiassa tulee edelleen koros-

taa, että alan liiketoiminnan edistäminen edellyttää sääntelyn keventämistä ja lainsäädännön yksinkertaistamista. Valiokunta katsoo, että strategiaan tulee sisällyttää kattava sektorikohtaisten lainsäädäntöjen uudistamista koskeva arviointi. Tärkeää on, että lainsäädännön uudistaminen ja yksinkertaistaminen tukee tietoyhteiskunnan kehitystä ja sisältöpalveluiden tarjontaa sekä ottaa huomioon markkinatilanteen ja teknologianeutraalin lähestymistavan. Komission tulee puolestaan varmistaa, että harmonisointi etenee eri jäsenmaissa yhtäaikaaisesti.

Valiokunnan näkemyksen mukaan strategiasa pitää korostaa voimakkaammin sisältöpalveluiden merkitystä sekä sitä, että sisältöpalveluiden laajamittainen käyttöönotto edellyttää panostamista verkkoturvallisuuteen.

Asiantuntijakuulemisen mukaan strategiassa tulee myös huomioida se, että eri jakelukanavien konvergoituminen ei saa johtaa sääntelyn lisääntymiseen, vaan sääntelyssä tulee ottaa huomioon markkinoiden kehittyminen ja teknologian mukanaan tuomat mahdollisuudet. Tästä esimerkkinä on mainittu televisioalan keskeisimmän direktiivin uudistaminen, jossa vaarana on pidetty sitä, että televisioalan tiukka sääntely siirretään koskemaan myös uuden teknologian sallimia palveluita. Valiokunnan huomiota on kiinnitetty siihen, että tämä suuntaus koskee erityisesti ns. non-linear-palveluita ja esimerkiksi kehittymässä olevia MobiiliTV- ja IPTV-palveluita.

Valiokunta pitää tärkeänä, että strategiassa kiinnitetään oikealla tavalla huomiota verkkoturvallisuuden kehittämiseen, sillä se on edellytyksenä mm. sähköisen julkisen hallinnon palvelujen käyttöönotolle. Kehittämistä tulee tehdä teknisin ja lainsäädännöllisin keinoin, mutta myös valistuksella sekä esimerkillisellä toiminnalla.

Sisältöpalveluiden ja laajakaistan käyttöä jarruttavan virus- ja roskapostiongelman vastaisia toimia tulee jatkaa EU-tasolla. EU-tasolla tulee edistää toimia, joilla voidaan lisätä kuluttajien luottamusta verkkoliiketoimintaan mm. paneamalla täytäntöön rakenteellisia ratkaisuja virusten ja roskapostin torjuntaan. Tästä hyvänä

esimerkkinä on roskapostin lähettämisen kieltäminen EU:ssa. EU-tasolla on myös tärkeää säädellä vastuista tilanteissa, joissa markkinoilla toimivat yritykset eivät noudata pelisääntöjä.

Asiantuntijakuulemisessa on suhtauduttu varauksella komission esittämiin taajuuspolitiikan kehittämistä koskeviin näkemyksiin ja on korostettu, että taajuuspolitiikan kehittämiseksi asetettuja tavoitteita ei voida saavuttaa taajuuksien arvottamisella ja kauppaamisella. Asiantuntijoiden mukaan taajuuksien hinnoittelun ei ole voitu osoittaa tehostavan taajuuksien käyttöä eikä se myöskään ole omiaan nopeuttamaan siirtymistä digitaalisiin lähetyksiin. Päinvastoin on olemassa riittävän varoittavina esimerkkeinä USA:ssa ja monissa EU:n jäsenvaltioissa toteutetut 3G-taajuushuutokaupat, jotka osaltaan hidastivat kolmannen sukupolven matkapuhelinverkkojen investointeja ja käyttöönottoa. Valiokunta katsoo, että strategiassa on otettava huomioon se, että taajuuksien käytön tehostamiseksi tulee aktiivisesti panostaa uusien jakelumenetelmien kehittämiseen ja käyttöönottamiseen. Mikäli taajuuksien arvottamiseen ja hinnoitteluun kuitenkin päädytään, tulee jäsenmailla olla mahdollisuus päättää arvottamisesta ja hinnoittelusta itsenäisesti.

Tutkimusinvestoinnit ja innovointi

Pysyäkseen kehityksen kärjessä Suomen kannattaa erityisen vahvasti tukea tutkimusinvestointien ja innovoinnin resursointia. Kansallisilla ohjelmilla tulee edelleen sekä täydentää että luoda mahdollisuuksia osallistua koko Euroopan laajuiseen tutkimus- ja kehitystoimintaan ja toisaalta hyödyntää tutkimustuloksia.

Strategiassa tulee myös selkeämmin korostaa, että kilpailukykyinen ICT-teollisuus on välttämätön edellytys talouden kasvulle ja työpaikkojen luomiselle unionin alueella. EU:n tasolla on tärkeää ryhtyä toimiin, joilla voidaan ehkäistä työpaikkojen siirtyminen matalapalkkaisiin maihin.

Tämän lisäksi strategiassa tulee esittää toimia, joilla edistetään uusien teknologioiden kehittämistä ja käyttöönottoa. Samalla on varmis-

tettava, että mahdollinen sääntely ja viranomais-toiminta eivät johda tietyn teknologian suosimi- seen toisten kustannuksella, vaan että sääntely on teknologianeutraalia.

Valiokunta katsoo, että on tavoiteltavaa, että komission puolelta keskeiset seitsemännen pui- teohjelman osuudet sekä kilpailukyky- ja in- novointiohjelmat toteutetaan resursseiltaan mahdollisimman laajoina ja ohjelmarakenteel- taan monipuolisina niin, että koko teollisuus- skaala (pienet, keskisuuret sekä suuret yrityk-

set) ja tutkimuslaitokset yhdessä innovoivat ja yhdessä hyötyvät Euroopan mittakaavaedusta, kotimarkkinoista ja julkisista investoinneista.

Lausunto

Lausuntonaan liikenne- ja viestintävaliokunta il- moittaa,

että valiokunta yhtyy asiassa edellä ole- vin huomautuksin valtioneuvoston kan- taan.

Helsingissä 24 päivänä marraskuuta 2005

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

pj. Markku Laukkanen /kesk
vpj. Matti Kangas /vas
jäs. Mikko Alatalo /kesk
Saara Karhu /sd
Inkeri Kerola /kesk
Risto Kuisma /sd

Reino Ojala /sd
Reijo Paajanen /kok
Erkki Pulliainen /vihr
Eero Reijonen /kesk
Arto Seppälä /sd
Raimo Vistbacka /ps.

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Mika Boedeker.